

ZNAČAJKE GLASNIKA /I/ I /E/ U OSOBA S OŠTEĆENIM SLUHOM

MARINA BOŽIĆ BAKUŠIĆ*

Primljeno: travanj 2005.
Prihvaćeno: lipanj 2005.

Izvorni znanstveni rad
UDK: 376.33

Istraživanje je usmjereno na ispitivanje značajki glasnika /i/ i /e/ u djece s oštećenim sluhom. Uzorak ispitanika s oštećenim sluhom brojio je 12 djece oba spola, kronološke dobi između 6 i 11 godina, intelektualnog statusa u granicama prosjeka ili iznad, stupnja oštećenja sluha od 40 do 90 dB, te nepostojanje organskih oštećenja vokalnog trakta. Kontrolna skupina brojila je 11 djece podudarne dobi, oba spola, sa standardnim sluhom i intelektualnim statusom u granicama prosjeka ili iznad, te nepostojanje organskih oštećenja vokalnog trakta. Dobiveni rezultati pokazuju da postoje razlike u osnovnim karakteristikama glasnika /i/ i glasnika /e/ između slušno oštećene djece i djece bez oštećenja sluha, nadalje postoje razlike između uzoraka ispitanika u čitavom prostoru primijenjenih varijabli za glasnik /i/ i glasnik /e/. Glavni problem djece s oštećenim sluhom je u kontroli auditive, respiratorne i laringalne razine za vrijeme vokalizacije. Osnovne poremećene karakteristike u djece s oštećenim sluhom dobivene u ovom istraživanju su: prekomjeran udisaj, manjak varijacija u glasu i velike frekvencijske oscilacije.

Cljučne riječi: oštećenje sluha, glasnik, vokalizacija.

Uvod

“U svojoj povijesnoj strukturiranosti govor je živa sinteza slobode i nametnutog reda.

Govor su čudesna unutarnja zbivanja koja ravnaju brzim a istančanim, značenjima ispunjenim pokretima govornih organa, pokretima koje preobličene u zvuk drugi prihvaća tom istom brzinom i preobraća u stanja svijesti i doživljava iz kojih je ishodio govorni čin” (Škarić, 1991, str. 67).

Do danas nije razjašnjeno nastajanje glasa. O tom postoji više teorija, a suvremeni

pristup ovom problemu započeli su Van de Berg, Zantema i Doornenbal (1957) objašnjavajući fonaciju aerodinamičkim i mioelastičnim faktorima. Wyke je (1983) postavio teoriju neuromuskularnog sustava kontrole.

“Fonacija je u čovjekovu razvojnome procesu nastala kao rezultat genijalnog iskorištenja mehanizma disanja radi smislene komunikacije” (Fenn, 1968, prema Padovan i sur., 1991, str. 382). Fonacija je definirana kao izdisaj modifi-

ran laringalnim vibracijama i ona se odvija, prema novim spoznajama, ovako: nakon prefonacijskog, voljno započetog udisaja, slijedi prefonacijski izdisaj, glasnice zauzimaju paramedijalni položaj potaknute živčanim impulsima koji u laringalne mišiće dolaze gornjim i donjim laringalnim živcem. Istim živcima pristižu i impulsi pod čijim se djelovanjem mijenjaju masa, dužina i napetost glasnica. Djelomična opstrukcija izdisajne zračne struje izaziva Bernoullijev učinak: konstantan volumen protoka na mjestu naglo nastala suženja postiže se povećanjem brzine strujanja, što uzrokuje smanjenje tlaka na mjestu suženja. Zbog toga učinka pada tlak u subglotidnoj regiji i on uvlači glasnice do središnje linije, nakon čega potpuna opstrukcija zračne struje povećava subglotidni tlak koji glasnice naglo razmiče do paramedijalnog položaja. Takav proces horizontalnih titraja obiju glasnica traje dotle dok se ne smanji subglotidni tlak ispod kritične granice, što zahtjeva novi prefonacijski udisaj. Fonacija je samo voljno započeta, a u kasnijem toku fonacije frekvencija titranja, odnosno

* Centar za odgoj i obrazovanje “Juraj Bonačić”, Split